

20/07/2020

Национален доклад България

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CARDET

cesie
the world is only one creature

IDOP

Партньори

- КМОР – Гърция
- CARDET – Кипър
- CESIE – Италия
- IDOP – Хърватия
- АСОЦИАЦИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ СПОРТ – България

Автори

1. Йоанна Дочевска, АРБС
2. Ивайло Здравков, АРБС
3. Калинка Гударовска, АРБС
4. Ивайло Лазаров, АРБС

Дата на публикуване

20 Юли 2020, София

Съдържание

Въведение	Error! Bookmark not defined.
Методология	15
Резултати	15
Заклучения	21
Препоръки	24
Източници	25
Приложения	27

Подкрепата на Европейската Комисия за изготвянето на тази публикация не представлява одобрение на съдържанието, което отразява само възгледите на авторите и Комисията не може да носи отговорност за каквото и да е използване на съдържанието в нея информация.

Въведение

1. Национална правна рамка, по отношение на дискриминацията/насилието и защитата на правата на човека в спорта

В България, изследователският екип е провел изследване на националната правна рамка, по отношение на дискриминацията/насилието и защитата на правата на човека в спорта, констатациите от което са подчертани в настоящия доклад:

1.1 Национална регулаторна рамка:

Закон за защита от дискриминация¹

Този закон за защита от дискриминация, приет през 2003 г., урежда защитата срещу всички форми на дискриминация и съдейства за нейното предотвратяване.

Целта на закона е да осигури на всяко лице правото на:

1. Равенство пред закона;
2. Равенство в третирането и във възможностите за участие в обществения живот;
3. Ефективна защита срещу дискриминацията.

Въз основа на споменатия законодателен акт е забранена всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна. Законът предоставя подробна информация относно това, какво е и какво не е дискриминация и мерките, които могат да бъдат предприети, ако дадено лице или организация бъде обект на потенциална дискриминация.

Национална стратегия за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете 2016-2020 г.²

Прилагането на Закона за Равнопоставеност на половете в България, осигурява още една стъпка напред към постигане на равнопоставеност на жените и мъжете. Той регламентира институционалния механизъм за равнопоставеност на жените и мъжете в България и се предвиждат гаранции за равнопоставеност чрез прилагането на дългосрочна държавна политика.

¹ <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135472223>

² <http://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=9257>

Принос за премахването на различията по пол и превенция на дискриминацията, имат и редица стратегически и оперативни документи като: Национална програма за превенция и защита от домашно насилие, Националната 4 стратегия за интеграция на ромите (2012-2020 г.), Националната програма за превенция и борба с трафика на хора, и др.

България има изграден цялостен институционален механизъм за превенция и противодействие на дискриминацията, като полът е един от деветнадесетте признаци, за които Законът за защита от дискриминация осигурява защита. Гражданското общество и взаимодействието със социалните партньори имат съществена роля за развитието на този процес в България. Тези процеси намират отражение и в последното издание на Индекса на равенството между жените и мъжете на Европейския институт за равенство между половете от 2015 г., според което България отбелязва напредък и се придвижва с 4 позиции напред в сравнение с предишното издание през 2012 г. По силата на специални закони бяха изградени институцията на Омбудсмана през 2005 г., Комисия за защита от дискриминация през 2004 г., и Националната комисия за борба с трафика на хора през 2003 г.

Етична Комисия

Етичната комисия е основен функционален орган на Националния съвет за саморегулация, като нейната задача е да анализира търговските комуникации за съответствие с разпоредбите на Етичния кодекс.

Членовете на Етичната комисия изпълняват своите задължения по собствена съвест и убеждения при спазване на принципите за законосъобразност, безпристрастност, прозрачност, справедливост, предвидимост, конфиденциалност, етичност и липса на конфликт на интереси. Те не представляват интересите на членовете на НСС, които приемат Етичния кодекс или на организациите, които са ги предложили.

В случай на конфликт на интереси всеки член Етичната комисия има моралното задължение да направи самоотвод. В случай на конфликт на интереси и страните по жалбата могат да поискат отвод на член на комисията. Всяка информация, писмена и устна, получена в хода на работата на Етичната комисия представлява професионална тайна и членовете на комисията и привлечаните от тях експерти са длъжни да я пазят в пълна конфиденциалност.

Етичната комисия е с мандат от 3 години и се състои от 13 души: Председател – експерт, избран с квалифицирано мнозинство от членовете на комисията за срок от три години, който ръководи работата на Етичната комисия и представлява същата пред трети лица; и Членове - изявени

специалисти от рекламната индустрия и други професии и различни научни общности и неправителствени организации.³

1.1 Международна регулаторна рамка:

Европейска Конвенция за Насилието и Лошото Поведение на Зрители при Спортни Прояви и в Частност на Футболни Среци

Държавите–членки на Съвета на Европа и другите държави – страни по Европейската културна конвенция, подписали тази конвенция, имайки предвид, че целта на Съвета на Европа е постигането на по-голямо единство между неговите членове; загрижени от проявите на насилие и лошо поведение сред зрителите на спортни прояви и особено на футболни срещи и от техните последици;

Страните, с цел предотвратяване и контрол на насилието и лошото поведение на зрители на футболни срещи, се задължават, в рамките на своите съответни конституционни разпоредби, да предприемат необходимите стъпки за влизане в сила на разпоредбите на тази конвенция. Страните прилагат разпоредбите на конвенцията при други спортове и спортни прояви, при които има опасност от насилие или лошо поведение на зрители, като се отчитат специфичните изисквания за тези спортове или спортни прояви.⁴

Пекинската декларация и Платформа за действие в контекста на подготовката на глобалния преглед Пекин +25 през 2020 г.

През последните 5 години, Република България постигна редица етапи в своя напредък към равенството между половете и овластяването на жените. В областта на законодателството, Законът за равнопоставеност на жените и мъжете (ЗРЖМ) бе приет през 2016 г. в България, като рамка за националната политика за равенство между половете.

Между 2014 и 2019 г., Законът за защита от дискриминация бе изменен чрез въвеждане на разпоредби като: изместване на тежестта на доказване в случаи на дискриминация, включване на трансжендър в определението за дискриминация, основана на пола, определение за непряка дискриминация, неблагоприятно третиране и временни насърчителни мерки (които съгласно този закон не представляват дискриминация).

³ <https://www.nss-bg.org/about-ek>

⁴ <http://mpes.government.bg/Documents/Documents/Konvencii/EK%20za%20nasiliето%20i%20loshoto%20povedenie%20na%20zriteli%20pri%20sportni%20proqvi.pdf>

В същото време, България продължава да бъде ангажирана с борбата с домашното насилие. Въведени са изменения в наказателния кодекс, регламентиращи защитата на правата на жертвите на насилие, включително и на жертвите на домашно насилие. Тези законодателни промени имат за цел да подобрят българското законодателство и да помогнат за предотвратяването и адекватното и пълно противодействие на тези форми на престъпно поведение и да приемат съответните международни стандарти. Измененията са приети от Народното събрание и ще бъдат обнародвани в Държавен вестник.

Данните на Евростат показват непрекъснато запълване на разликите в заплащането между половете в България – от 15.7% през 2015 г., до 13.8% през 2017 г., което трябва да бъде признато като положителен знак, че приетите действия са релевантни.

Политиката на Министерството на здравеопазването е фокусирана върху създаването на по-добри условия и осигуряване на равен достъп на всички български граждани до здравни услуги, независимо от техния пол, възраст, етнически и социален произход. Някои от общите стратегически документи, базирани на този принцип в областта на здравеопазването, включват Националната здравна стратегия 2014–2020 г., Актуализираната национална демографска стратегия до 2030 г., Националната здравна стратегия за хората в неравностойно положение, която се е превърнала в неразделна част от Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012–2020 г., Национална стратегия за детето (2008–2018 г.), Програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН, финансирана от Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария, Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и сексуално предавани инфекции в Република България (2017–2020 Национална програма за подобряване на майчиното и детско здраве (2014–2020 г.), програмите за майчиното и детско здраве, финансирани от бюджета на НЗОК, Национална програма за първична профилактика на рака на маточната шийка и др.⁵

2. Специфични проекти и политики, отнасящи се до социалната отговорност, които се прилагат от спортни организации и други заинтересовани страни:

а) КСО политики на спортни организации и заинтересовани страни, относно действия и цели, насочени към подобряването на социалните, културните, образователните и психологическите условия на маргинализираните общности:

„Насърчаване на трансграничното сътрудничество за развитието на социалната спортна инфраструктура в общините Правец и Пирот“

Спортът представлява разрастващо се социално и икономическо явление със значителен принос към стратегическите цели на Европейския съюз за постигане на солидарност и благополучие. Спортът е привлекателен за гражданите от трансграничния регион на българосръбската граница и

⁵ https://www.unece.org/fileadmin/DAM/Gender/Beijing_20/Bulgaria.pdf

голяма част от тях редовно участват в спортни дейности. Той създава значими ценности като отборен дух, солидарност, толерантност и честна игра, които способстват за личностното развитие и реализация. Той насърчава активния принос на гражданите от региона за обществото, като по този начин спомага за укрепването на активната гражданска позиция. Спортът има съществена роля за жителите на региона.

Развитието на спорта в трансграничния регион обаче се изправя също така пред новите заплахи и предизвикателства, които назряха в европейското общество, като например търговски натиск, експлоатация на млади играчи, допинг, расизъм, насилие, корупция и изпиране на пари.

Община Правец и община Пирот са организациите, които имат първостепенна отговорност за провеждането на спортните дейности в трансграничния регион, като централна роля се отрежда на спортните организации и клубове, разположени на тяхната територия. Създаването на условия за занимания с физически упражнения и спорт от населението е неразделна част от социалната политика на общините Правец и Пирот за съставните им населени места.⁶

Българският футболен съюз се включи в борбата с дискриминацията в спорта със специален шал

„Футболът е игра, която е равна за всички, независимо от тяхната раса, пол или религия.“ По този начин Българският футболен съюз (БФС) представи специален шал, с който се включва в борбата с дискриминацията в спорта.

Представянето на шала съвпада с мача с Парагвай на 13 ноември 2019 г., който е и първият за националния отбор след расистките скандали около двубоя с Англия през октомври. „Създаването на този благотворителен продукт е част от редица стъпки, които БФС ще предприеме като реакция срещу случилото се по време на Европейската квалификация между България и Англия на 14 октомври“, добавиха от БФС.

Шалът на уважението (The Scarf of respect) е пуснат в продажба за всички фенове на националния отбор, а приходите ще бъдат дарени на организация, бореща се срещу дискриминацията във футбола.⁷

б) КСО политики на спортни организации и заинтересовани страни, относно борбата с дискриминацията в спорта:

Националите ни по баскетбол на колички и вдъхновението, което те оставиха

В Българската федерация по баскетбол е създадена секция по парабаскетбол, в съответствие с политиките на ФИБА. На 31 юли 2020 г., по време на Европейското първенство по баскетбол за

⁶ <https://pravets.bg/data/pages/files/1426005476.pdf?%D0%B0=46>

⁷ https://www.dnevnik.bg/sport/2019/11/14/3991955_bfs_se_vkljuchi_v_borbata_s_diskriminaciiata_v_sporta/?fbclid=IwAR0NDcwYWFyUO-c-CoNS-bppS_2wFW_hrDawFs8FXS-MaGgu_7nqgciuP8w

инвалидни колички 2019 г. – Дивизия С, група играчи, заедно с техният отбор, накараха феновете на баскетбола и всички българи да се чувстват горди, показвайки как упоритата работа и най-вече волята за живот и победа, винаги се възнаграждават. Националният отбор на България по баскетбол на колички спечели първия официален мач в историята си. В зала „Триадица“, която буквално се пръскаше по шевовите, момчетата ни, водени от Владимир Искров и Маргарита Маринкова, се наложиха над Унгария с 50:33 в откриващия ден на европейското първенство – дивизия С. След успеха последва много равностоен мач, по време на който малко не достигна на момчетата ни да направят обрат срещу силния отбор на Чехия. Те имаха шанс да се върнат в мача след 21 точки разлика на почивката, но загубиха с 37:46.⁸

Българският футболен съюз е изпълнен с решимост да противодейства на уговарянето на футболните срещи и да се бори срещу грозното лице на прекрасната игра.

За целта в БФС е назначен експерт по почтеността, който оказва пълно съдействие на правоохранителните органи на Република България в тази борба и служи за връзка между УЕФА, БФС, МВР, прокуратурата и съда. Създаден е специален имейл адрес integrity@bfunion.bg, за получаване на сигнали за уговорени футболни срещи. След анализ, данните може да бъдат предавани на някоя от комисиите на БФС и/или МВР.

В настоящия уебсайт може да се запознаете с извадки от нормативни документи на България, на ФИФА, на УЕФА и БФС както и с новини и видео във връзка с темата.⁹

в) КСО политики на спортни организации и заинтересовани страни, насърчаващи равенството между половете:

Европейски институт за равенство между половете: Равенство между половете в областта на спорта

Спортът се развива в две направления, които все повече се вземат под внимание на равнището на ЕС: професионален спорт и спорт за развлечение. И в двата случая спортът представлява голям и бързоразвиващ се сектор на икономиката и има важен принос за растежа и работните места. Спортът насърчава взаимодействие между различни социални групи, което е важно за млади и стари, за жени и мъже, и подобрява физическото и психическото здраве. Той може да насърчи и образованието, общуването, уменията за договаряне и ръководене, които са от изключително важно значение за участието на жените в политическия и икономическия живот.

Създаване на еднакви условия и за двата пола: Равенството между жените и мъжете е основен принцип на Европейския съюз. В Хартата на жените и в Стратегията за равенство между мъжете и жените (2010—2015 г.) Европейската комисия изразява своята ангажираност за разглеждане и

⁸https://m.offnews.bg/news/Drugi_18773/Nacionalite-ni-po-basketbol-na-kolichki-i-vdahnovenieto-koeto-te-ost_710603.html

⁹<https://www.bfunion.bg/i/36>

премахване на неравнопоставеността между половете по отношение на заемането на ръководни постове.

Вследствие на конференцията на ЕС през 2013 г. относно равенството между половете в областта на спорта беше одобрено предложението за стратегически действия относно равенство между половете в областта на спорта (2014—2020 г.).¹⁰

Форум на Международна асоциация по бокс (АИБА) за равни права в бокса се проведе в София

Още от края на миналия век, Международният олимпийски комитет (МОК) развива политика, която гарантира равенството между мъжете и жените на олимпийската сцена. До голяма степен тази вълна е попаднала под влиянието на американската концепция от 80-те години, за изравняване на социалните права и възможностите между двата пола. Усилията на МОК са се насочили и към международните спортни федерации в индивидуалните спортове и резултатът е не само обединяването на дисциплините, но и възнагражденията. Съществуват и изисквания за минимална квота от жени, назначени на високи длъжности.

Събитието на Международната асоциация по бокс (АИБА) бе първото издание на организацията по темата. София бе негов домакин и в него взеха участие 40 жени от 30 държави и 5 континента. Събитието откри българският министър на младежта и спорта Красен Кралев, който каза, че Българската федерация по бокс може да бъде пример, показващ страхотни спортни резултати както в мъжките, така и в женските категории и е убеден, че постигането на баланс между половете е посоката, към която всички спортни движения в света трябва да се насочат.¹¹

Обявление за стартиране на процедура по набиране на кандидатури за връчване на Отличителен знак за значими постижения в ефективното изпълнение на политиката по равнопоставеност на жените и мъжете

Съгласно чл. 16 от Закона за равнопоставеност на жените и мъжете, Министерство на труда и социалната политика (МТСП) създава отличителен знак за значими постижения в ефективното изпълнение на политиката по равнопоставеност на жените и мъжете.

Отличителният знак е морална награда, символ на престиж и стимул за институциите/организациите да подобрят своето управление, в съответствие с постигането на равнопоставеност за всички. Знакът представлява материален носител с морална стойност във формата на плакет и лого с изписана годината на получаване, които отличените институции/организации ще могат да използват при популяризирането на своята дейност.¹²

¹⁰ <https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/mh0215937bgn.pdf>

¹¹ <https://www.24chasa.bg/sport/article/7059909>

¹² <https://www.mlsp.government.bg/index.php?section=CONTENT&I=292>

г) КСО политики на спортни организации и заинтересовани страни, относно насърчаването и защитата на правата на човека

КОМПАС: Ръководство за обучение по правата на човека за младежи

Спортът е универсален елемент във всички култури и затова е избран като тема в Компас. Спортът е особено популярен сред младите хора; статистиката показва, че 61% от младежите в ЕС на възраст между 15 и 24 години редовно се занимават (поне веднъж в седмицата) със спортни занимания. Друга причина, поради която включихме спорта, е че той дава на младите хора възможности за социални контакти, чрез които те могат да придобият знания, умения и нагласи, необходими за тяхното пълноценно участие в гражданското общество. През 2018 г., наръчникът КОМПАС е преведен на български език от Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ), който предоставя безплатни обучения и копия на Наръчника за младежки и спортни организации в страната.¹³

Не съществуват права на човека по отношение на културата и спорта като такива – по същия начин, както правата по отношение на живота и правото на работа. Въпреки това, ние наистина имаме право да се радваме на културен живот, а правата по отношение на спорта са свързани с правата на образование и здраве.¹⁴

Дипломати играят футбол в подкрепа на правата на човека

На 11 май 2019 г., на игрищата на Националната футболна база „Бояна“ се проведе благотворителен футболен турнир с участието на служители на дипломатическите мисии в София, институции и неправителствени организации. Турнирът бе организиран от Дружеството за ООН в България, в партньорство с Българския футболен съюз и под патронажа на Министъра на външните работи на Република България. Средствата, набрани по време на състезанието бяха използвани за провеждане на обучения по права на човека за деца и младежи от страната.

Основната цел на футболния турнир „Ambassadors' League“ бе да срещне на терена представители на дипломатическите мисии и българските институции, както и неправителствени организации и да насърчи сътрудничеството помежду им, по модела на дипломатията чрез спорт и в духа на Цел 3 и Цел 17 от Програма 2030 на ООН за устойчиво развитие на света. В тазгодишната надпревара се впуснаха отборите на Армения, Обединените арабски емирства, Румъния, Северна Македония, Турция, Украйна, Холандия, както и представителите на офиса на Върховния комисариат на ООН за бежанците в България, УНИЦЕФ България, Международната организация по миграция, Студентската асоциация за изследване на международните отношения и Дружеството за ООН в България.¹⁵

¹³ <http://coiduem.mon.bg/2017/05/23/%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B0%D1%81/>

¹⁴ <https://www.coe.int/bg/web/compass/culture-and-sport>

¹⁵ <https://gong.bg/bg-football/drugi/diplomati-igraiat-futbol-v-podkrepa-na-pravata-na-choveka-541751>

3. Оценка на КСО политиките и резултати

Спортът е отличен пример за натиск, който действа отдолу нагоре върху националните правни системи, когато определени членове на обществото, в резултат на своята дейност, надхвърляща националните граници, сами избират вида на закона, който желаят да прилагат. В спорта, едновременното прилагане на правните норми на различни нива на управление (глобално, Европейския съюз (ЕС), национално, регионално), без правила относно йерархията на тези норми, би довело до объркване на съдиите и следователно би било заплаха за основните принципи на националните или международни правни системи, в зависимост от това кои правила в крайна сметка ще имат предимство.

Настоящият анализ на българските спортни практики и прилагането на политиките за КСО също се позовава на доста интересни и предизвикателни въпроси за бъдещи дискусии, тъй като темата не е широко изследвана и има голяма възможност за по-нататъшно развитие.

4. Цели, планове и бъдещи политики на национално ниво

Обновената спортна политика на Република България включва следните основни приоритети и акценти:

Основни принципи на системата за физическото възпитание и спорта. Член 3 от Закона за физическото възпитание и спорта определя общите принципи на системата за физическо възпитание и спорт, както следва:

- 1) Взаимодействие и съгласуване усилията на държавните и обществените институции за изграждане и ефективно функциониране на системата за физическо възпитание и спорт;
- 2) Комплексно обвързване на физическото възпитание и спорта със здравеопазването и почивното дело, образованието и културата в единна функционална система за увеличаване на нейното балансирано въздействие върху всички слоеве от населението;
- 3) Осигуряване на демократичност и самоуправление при сдружаването на гражданите и избора на средства и начини за занимания с физически упражнения, спорт и туризъм;
- 4) Прилагане на системност, научност и диференциран подход при заниманията с физически упражнения и спорт през целия жизнен цикъл на човека;
- 5) Спазване на общоприетите в света принципи на физическото възпитание и спорта и на международното спортно сътрудничество.¹⁶

Методология на националния анализ

¹⁶<https://books.google.bg/books?id=0o2WDwAAQBAJ&pg=PT14&lpg=PT14&dq=1.+National+legal+framework+in+regards+to+discrimination/+violence+and+human+rights+protection+in+sports+in+Bulgaria&source=bl&ots=E-BuVwxFqe&sig=ACfU3U1->

За целите на анализа по проекта, във всяка страна партньор бяха реализирани 21 (двадесет и едно) интервюта с представители на спортни организации. Всички интервюта бяха проведени лице в лице, с прилагането на еднакъв подход и набор от въпроси към всеки един от експертите. За целите на настоящото изследване, интервютата са записани на аудио файлове, придружени от формуляри за съгласие от всяко едно от интервюираните лица.

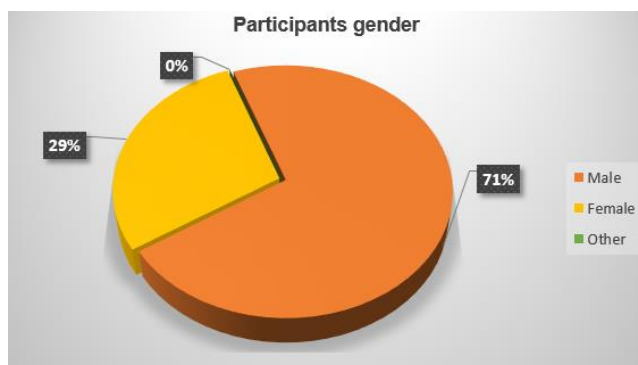
График на интервютата по проект GoSport – България

Изследването бе проведено в периода 04/06/2020 – 30/06/2020.

Резултати от интервютата по проект GoSport – България

Интервюираните 21 (двадесет и един) участници са представители на 20 различни спортни организации, които работят на национално, регионално или местно ниво в България. Средният опит на участниците в изследването е 7,9 години и всяко лице от интервюираната група заема ръководна позиция в своята спортна организация. Средната възраст на спортните експерти, включени в изследването е 37,61 години. Интервюирани са 15 мъже и 6 жени, представители на спортни клубове и федерации. (Фигура 1)

Фигура 1

По-голямата част от анализираниите спортни структури са фокусирани върху един конкретен спорт и много малко от тях предлагат няколко спорта.

По време на дискусиите бяха подчертани важни констатации относно прилагането на стратегиите за социална отговорност и оценка на това как спортните организации интерпретират, управляват и приоритизират въпросите на социалната отговорност, особено по отношение на дискриминацията, социалното включване и правата на човека, как организационното управление влияе върху социалната отговорност и обратно и как се предава социалната отговорност. Въз основа на отговорите на участниците, анализираниите теми се приоритизират, както следва:

Тема	Значение
------	----------

Информираност за това какво представляват политиките за КСО и устойчивост	76.19%
Здравословен и активен начин на живот чрез спорт	71.42%
Младежко образование и ангажираност	66.66%
Социално и културно включване	61.90%
Социално включване	57.14%
Управление, отзивчивост и антикорупция	57.14%
Достъпност и безопасност на помещенията	52.38%
Жените в спорта	47.61%
Поведение на играчите от първия отбор	42.85%
Насилие	38.09%
Растеж и защита на младите спортисти	38.09%
Диалог с феновете и забавление	38.09%
Дискриминация	33.30%
Институционално влияние и устойчиво лидерство	23.80%
Маргинализирани общества	19.04%
Корпоративно гражданство	14.28%

Участниците заявиха, че имат интерес да научат повече, за това кои са компаниите, които се интересуват от инвестиции в КСО в спорта, как спортът може да бъде използван за подпомагане на обществото, финансиране на програми за КСО в спорта, как спортна организация може да планира и прилага политики за КСО, финансиране за КСО дейности в спортния сектор, достигане до повече хора, които биха се интересували от такива дейности, държавни стратегии и политики в областта на КСО, измерване на въздействието на КСО. До момента се предоставя различна информация за прилагането на политиките за КСО в спортния сектор с различни целеви групи, като малцинствата и хората с увреждания, но информацията е силно ограничена. Повечето от анализираните структури (66,67%) не изпълняват подобни програми и дейности, тъй като им липсват или знания, или подкрепа за създаването и прилагането им. 7 от анализираните 21 спортни организации изпълняват социални програми с различни групи като: безплатни обучения за деца, изправени пред социални предизвикателства, ромски малцинства, лица с физически/интелектуални/сетивни увреждания, участие на момичета и др. Резултатите от тези дейности са трудни за анализирание, тъй като липсват събрани данни, които да бъдат използвани за по-нататъшен анализ.

Повечето от интервюираните спортни структури твърдят, че си сътрудничат главно с други спортни структури в рамките на техния спорт (включително и международно сътрудничество) и освен с тези организации, те работят с държавните/общински органи и кандидатстват за държавно финансиране за изпълнението на своите спортни дейности.

Всички анализирани организации споделят, че не получават никаква държавна подкрепа за подобни дейности и не работят с европейско финансиране. Три от спортните организации заявиха, че чрез държавното финансиране на спортните клубове могат да изпълнят някои от социалните дейности, които провеждат, но това не е основната цел на инструментите за финансиране, които използват чрез програмата за финансиране на българските спортни клубове.

85,72% от участващите в изследването на GoSport спортни структури са заявили, че биха се радвали да приложат програми за КСО, ако имат повече информация и подкрепа за подобни дейности. Някои от тях вече прилагат такива програми, докато 3 организации (14,28%) не са готови да създадат възможности за КСО.

Основните проблеми в българския спорт, посочени от интервюираните спортни експерти са:

- Липса на материална база и спортни съоръжения – посочено от 9 от участниците;
- Липса на достатъчно финансиране – посочено от 7 от интервюираните експерти;
- Недостатъчна мотивация за присъединяване към спортни дейности – 3 представители на спортни организации;
- Квалификация на треньори и спортен персонал – посочено от 2 лица;
- Развиване на училищния спорт – посочено от 2 спортни експерти;
- Липсата на добро управление в спорта, баланса между половете в управлението на спорта, липсата на централизираны програми за обучение и липсата на държавна подкрепа са посочени за проблеми от един участник за всеки от проблемите.

Повечето от участниците заявиха, че определено се нуждаят от допълнително обучение и допълнителни знания в областта на социалната отговорност в спорта, двама от тях се колебаят, а един участник заяви, че вече е добре запознат с концепцията и практиките на СО в спорта.

Въз основа на представените теми, предизвикващи интереса на участниците към допълнителни възможности за обучение, високо търсене се регистрира при 10 или повече от интервюираните спортни експерти, като степента на интерес е представена от най-високата до най-ниската:

- Добро управление в спорта, отзивчивост и антикорупция;
- Младежко образование и ангажираност;
- Здравословен и активен начин на живот чрез спорт;
- Достъпност и безопасност на помещенията;
- Социално и културно включване;
- Жените в спорта;
- Насилие;
- Поведение на играчите от първия отбор.

По отношение на методите на обучение, на които участниците биха предпочели да присъстват, отговорите са разделени в две големи групи с почти еднакви отговори – 50% от интервюираните биха искали да присъстват на семинар/конференция, докато другата половина намира за по-подходящи онлайн образователните възможности. Много малко са посочили, че онлайн платформа може да бъде полезна. Всички участващи спортни експерти изразиха желание да участват в такова обучение или събитие.

52,38% (11 души) от интервюираните спортни експерти заявяват, че никога не са били свидетели на расизъм или дискриминация в спорта. Останалите представители на спортни организации са наблюдавали единични или повтарящи се случаи на расизъм и/или дискриминация, главно спрямо различни етнически групи или малцинства и различен цвят на кожата, както срещу целия отбор, така и фокусирани върху конкретни играчи, но нито един от тези случаи не е бил в собствените им организации/клубове.

12 от анализиранияте спортни организации заявяват, че провеждат и прилагат антидискриминационни политики, докато останалите 9 декларират, че нямат такива, защото не се нуждаят от споменатите политики, тъй като в конкретният спорт няма случаи на дискриминация, или прилагат недискриминационна политика ежедневно, като част от цялостната организационна политика за честна игра и недискриминация на организацията. Следвайки спортните принципи, организациите участващи в изследването, намират прилагането на подобни политики за основна и редовна дейност, а не за нещо отделно, което да се прилага по различен начин или към различни групи. Всички те прилагат мерки за справяне с дискриминацията, ако е необходимо, но при развитието на спортната екосистема в България и конкретните анализирани организации те не са много необходими, тъй като спортните принципи се прилагат на всички нива.

10 от интервюираните спортни специалисти са заявили, че не са били свидетели на насилие в спорта нито в тяхната, нито в друга спортна организация. Останалите 11 респонденти са дали положителен отговор, главно при спортове, различни от техния и с основен фокус върху вербалното насилие, насилието над играчи, фенове и служители, по време на спортни събития и някои единични случаи на насилие на родители и/или треньори над спортист.

Само един представител на спортна организация не е наясно къде могат да бъдат докладвани подобни събития, докато по-голямата част от останалите биха се свързали или с единния номер за спешни случаи 112, или с полицейското управление на съответното място на провеждане на спортното събитие. Споменава се също, че може да се докладва на Министерството на младежта и спорта, на съдиите/реферите на самото спортно събитие или на организаторите на събитието и дори чрез публикации в медиите, които съобщават за насилието и повишават осведомеността, за това че подобни дейности не са подходящи за спортния сектор.

33,33% от интервюираните твърдят, че нямат конкретни политики за борба с насилието или те не са приложими, тъй като техните организации не организират спортните си събития сами, докато останалите организации предоставят информация, за това че те прилагат такива стратегии и разполагат със специфични процедури. Всички заявяват, че не са наясно дали други организации прилагат подобни политики.

Когато участниците в изследването бяха помолени да предоставят препоръки за ефективни инициативи/практики, които биха могли да подпомогнат борбата с дискриминацията и насилието в спорта, те споделиха много интересни идеи, както например:

- Създаване на държавна награда за КСО в спорта (както и държавната политика);
- Повишаване на осведомеността относно КСО в спорта, чрез сътрудничество с местни/регионални медии и стартиране на кампании по темата в сътрудничество с държавните органи и спортния сектор;
- Разработване и прилагане на специфични образователни програми за спортни експерти и администратори;
- Популяризиране на добри практики в областта на КСО в спорта;
- Разширяване на сътрудничеството между спортните (и други) структури, които заедно могат да създават и прилагат политики за КСО;
- Образователни програми за млади спортисти, повишаващи осведомеността относно КСО в спорта;
- Печатни материали с информация за КСО, които могат да бъдат предоставени на спортните организации, за да популяризират темата.

По отношение на насърчаването на социалното приобщаване и правата на човека чрез спортни събития и/или политики, 61,91% от интервюираните спортни специалисти твърдят, че прилагат такава, а няколко от тях заявяват, че това е една от основните и естествени роли на самия спорт. 38.09% не изпълняват или не са наясно дали такива събития/политики се прилагат, малко от тях заявяват, че не се нуждаят от подобни кампании и събития, тъй като самата цел на спорта е да предлага такива дейности.

Като цяло, всички участници в теренното изследване на GoSport заявиха, че политиките за КСО са изключително важен стълб в работата и редовните дейности на спортните организации. Всички представители отбелязаха голямото им значение и добавиха също, че социалната отговорност може да бъде мощен образователен инструмент и нейното значение и стойност са от решаващо значение не само за спортния сектор, но и за всички структури в нашето общество.

Заклучения

Българските участници в теренното изследване на GoSport, отдават голямо значение на КСО и устойчивите политики, тъй като 76,19% от тях подчертават тези аспекти на нашето общество като изключително важни. Представителите на спортните организации споделиха с изследователския екип, че имат интерес да научат повече, за това кои са компаниите, които се интересуват от инвестиции в КСО в спорта, как спортът може да бъде използван за подпомагане на обществото, финансиране на програми за КСО в спорта, как спортна организация може да планира и прилага политики за КСО, финансиране за КСО дейности в спортния сектор, достигане до повече хора, които биха се интересували от такива дейности, държавни стратегии и политики в областта на КСО, измерване на въздействието на КСО. До момента се предоставя различна информация за прилагането на политиките за КСО в спортния сектор с различни целеви групи, като малцинствата и хората с увреждания, но информацията е силно ограничена. Повечето от анализираните структури (66,67%) не изпълняват подобни програми и дейности, тъй като им липсват или знания, или подкрепа за създаването и прилагането им. 7 от анализираните 21 спортни организации

изпълняват социални програми с различни групи като: безплатни обучения за деца, изправени пред социални предизвикателства, ромски малцинства, лица с физически/интелектуални/сетивни увреждания, участие на момичета и др. Резултатите от тези дейности са трудни за анализирани, тъй като липсват събрани данни, които да бъдат използвани за по-нататъшен анализ.

85,72% от участващите в изследването на GoSport спортни структури са заявили, че биха се радвали да приложат програми за КСО, ако имат повече информация и подкрепа за подобни дейности. Някои от тях вече прилагат такива програми, докато 3 организации (14,28%) не са готови да създадат възможности за КСО.

Спортните експерти споделиха своите гледни точки относно основните проблеми в българския спорт, които включват липса на материална база, спортни съоръжения и финансиране, недостатъчна мотивация на населението да бъде активно #BeActive, недостатъчно развитие на спорта в училищата, предизвикателства с квалификацията на спортните експерти и значителни проблеми в управлението в спортните структури, както и липса на държавна подкрепа във всички споменати области. Повечето от участниците заявиха, че определено се нуждаят от допълнително обучение и допълнителни знания в областта на социалната отговорност в спорта, двама от тях се колебаят, а един участник заяви, че вече е добре запознат с концепцията и практиките на СО в спорта.

52,38% (11 души) от интервюираните спортни експерти заявяват, че никога не са били свидетели на случаи на расизъм или дискриминация в спорта. Останалите представители на спортни организации са наблюдавали единични или повтарящи се случаи на расизъм и/или дискриминация, главно спрямо различни етнически групи или малцинства и различен цвят на кожата, както срещу целия отбор, така и фокусирани върху конкретни играчи, но нито един от тези случаи не е бил в рамките на собствените им организации/клубове.

12 от анализираниите спортни организации заявяват, че провеждат и прилагат антидискриминационни политики, докато останалите 9 декларират, че нямат такива, защото не се нуждаят от споменатите политики, тъй като в конкретният спорт няма случаи на дискриминация, или прилагат недискриминационна политика ежедневно, като част от цялостната организационна политика за честна игра и недискриминация на организацията. Следвайки спортните принципи, организациите участващи в изследването, намират прилагането на подобни политики за основна и редовна дейност, а не за нещо отделно, което да се прилага по различен начин или към различни групи. Всички те прилагат мерки за справяне с дискриминацията, ако е необходимо, но при развитието на спортната екосистема в България и конкретните анализирани организации те не са много необходими, тъй като спортните принципи се прилагат на всички нива.

33,33% от интервюираните твърдят, че нямат конкретни политики за борба с насилието или те не са приложими, тъй като техните организации не организират спортните си събития сами, докато останалите организации предоставят информация, за това че те прилагат такива стратегии и

разполагат със специфични процедури. Всички заявяват, че не са наясно дали други организации прилагат подобни политики.

Интересни препоръки за ефективни инициативи/практики, които биха могли да подпомогнат борбата с дискриминацията и насилието в спорта и да допринесат за по-нататъшното развитие на КСО в спортния сектор бяха предложени от участниците. Като цяло, всички участници в теренното изследване на GoSport заявиха, че политиките за КСО са изключително важен стълб в работата и редовните дейности на спортните организации. Всички представители отбелязаха голямото им значение и добавиха също, че социалната отговорност може да бъде мощен образователен инструмент и нейното значение и стойност са от решаващо значение не само за спортния сектор, но и за всички структури в нашето общество.

Разлики между документалното проучване и теренното изследване

И документалното проучване и теренното изследване по проект GoSport подчертават необходимостта от целенасочено развитие на КСО в България, особено в областта на спорта. Въпреки че вече съществуват някои добри практики в изследваната област, които са включени в документалното проучване, изследователският екип бе затруднен с откриването им. Това бе потвърдено и по време на теренното изследване, което показва, че дори и КСО да присъства по някакъв начин в националната реалност, то тя или не е ясно дефинирана като такава, или се приема като естествена дейност на самите спортни организации да бъдат посветени на проблемите на социалната отговорност. Значението на политиките за КСО се подчертава многократно от спортните експерти, които са участвали в теренното изследване и въз основа на тяхното участие е доказано, че много от дейностите, които те вече изпълняват, всъщност са КСО, въпреки че ги смятат, като част от техните редовни дейности.

И при теренното изследване и при документалното проучване може да се отбележи, че повишаването на осведомеността относно социалния аспект на спорта е много важна, но недостатъчно развита. Въз основа на констатациите, в този процес могат да бъдат включени предимно медиите – чрез по-широко отразяване на подобни събития/политики, държавните органи – чрез адекватна национална политика за КСО (включително в спортния сектор) и повишаване на значението на социалната отговорност на всички нива и в спортния сектор, като основен доставчик на такива дейности.

Препоръки

1. Структурния подход трябва да бъде доразвит и приложен към КСО на национално ниво, както и към участието на спортния сектор в такива политики и дейности;
2. Специфична законодателна рамка, която да улесни работата на КСО в областта на спорта, като допълнение към съществуващото общо национално законодателство;
3. Използване на междусекторен подход, с основна цел да се осигури развитието на устойчиви политики и сътрудничество в областта на КСО;
4. Действия, подобряващи доброто управление в спорта във всичките му аспекти, за по-голямо социално въздействие на спортните организации;
5. Фокус върху осигуряване на качествена държавна/общинска подкрепа за развитие на спорта и физическата активност, в пълният им потенциал, като доставчици на образование, приобщаване и социални промени.

Източници:

1. Закон за Защита от Дискриминация: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135472223>
2. Национална Стратегия за Насърчаване на Равнопоставеността на Жените и Мъжете 2016 – 2020 г.; Страници № 3 и № 4; Достъпна на: <http://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=9257>
3. Комитетът по Етика; Взето от: <https://www.nss-bg.org/about-ek>
4. Европейска Конвенция за Насилието и Лошото Поведение на Зрители при Спортни Прояви и в Частност на Футболни Среци; Страници № 1 и № 2; Актуализирана в брой 102 на Държавен Вестник от 29. Ноември 1996. Достъпна на: <http://mpes.government.bg/Documents/Documents/Konvencii/EK%20za%20nasilieto%20i%20loshoto%20povedenie%20na%20zriteli%20pri%20sportni%20proqvi.pdf>
5. Национален доклад на Република България за изпълнението на Пекинската декларация и Платформа за действие в контекста на подготовката на глобалния преглед Пекин +25 през 2020 г. и 5-ата годишнина от изпълнението на Целите и Дневния ред за устойчиво развитие 2030 г. Страници № 2, № 4, № 5, № 6. Достъпен на: https://www.unece.org/fileadmin/DAM/Gender/Beijing_20/Bulgaria.pdf
6. Съвместна Програма за Насърчаване на Физическото Възпитание и Спорта в Общините Правец и Пирот 2013 – 2015 г.; „Насърчаване на трансграничното сътрудничество за развитието на социалната спортна инфраструктура в общините Правец и Пирот“; Автор: Колектив - „Бул Про Консултинг“ ЕООД Правец, България 2012 г.; Достъпно на: <https://pravets.bg/data/pages/files/1426005476.pdf?%D0%B0=46>

7. Инициатива: Българският футболен съюз се включи в борбата с дискриминацията в спорта със специален шал; Достъпно на:
https://www.dnevnik.bg/sport/2019/11/14/3991955_bfs_se_vkljuchi_v_borbata_s_dis_kriminaciata_v_sporta/?fbclid=IwARONDcwYWFyUO-c-CoNS-bppS_2wFW_hrDawFs8FXS-MaGgu_7nqgciuP8w
8. Националите ни по баскетбол на колички и вдъхновението, което те оставиха; Достъпно на:
https://m.offnews.bg/news/Drugi_18773/Nacionalite-ni-po-basketbol-na-kolichki-i-vdahnovenieto-koeto-te-ost_710603.html
9. Българският футболен съюз е изпълнен с решимост да противодейства на уговарянето на футболните срещи и да се бори срещу грозното лице на прекрасната игра. Достъпно на: <https://www.bfunion.bg/i/36>
10. Равенство между половете в областта на спорта; Европейски институт за равенство между половете, Гедимино пр. 16 LT-01103 Вилнюс ЛИТВА; Страница № 1; Достъпно на:
<https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/mh0215937bgn.pdf>
11. Форум на Международна асоциация по бокс (АИБА) за равни права в бокса се проведе в София; Пресцентър на Министерството на Младежта и Спорта, 17 септември 2018; Достъпно на: <https://www.24chasa.bg/sport/article/7059909>
12. Обявление за стартиране на процедура по набиране на кандидатури за връчване на Отличителен знак за значими постижения в ефективното изпълнение на политиката по равнопоставеност на жените и мъжете; Министерство на Труда и Социалната Политика; Достъпно на:
<https://www.mlsp.government.bg/index.php?section=CONTENT&I=292>
13. Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ), Компас на български език:
<http://coiduem.mon.bg/2017/05/23/%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B0%D1%81/>
14. КУЛТУРА И СПОРТ; КОМПАС: Ръководство за обучение по правата на човека за млади хора; Съветът на Европа; Достъпно на:
<https://www.coe.int/bg/web/compass/culture-and-sport>
15. Дипломати играят футбол в подкрепа на правата на човека: <https://gong.bg/bg-football/drugi/diplomati-igraiat-futbol-v-podkrepa-na-pravata-na-choveka-541751>
16. Спортния Закон в България, Второ Издание, Борис Е. Колев, Цветелин З. Симов; Основно Въведение (Глава I. Въведение) и Част I, Организация на Спорта (Глава I, Обществено Регулиране, I. Основни Принципи на Системата за Физическо Възпитание и Спорт); Достъпно на:
<https://books.google.bg/books?id=0o2WDwAAQBAJ&pg=PT14&lpg=PT14&dq=1.+National+legal+framework+in+regards+to+discrimination/+violence+and+human+rights+protection+in+sports+in+Bulgaria&source=bl&ots=E-BuVwxFqe&sig=ACfU3U1-uVwxFqe&sig=ACfU3U1->

Координатор на проекта: КМОР

Адрес: 75 Skoufa Str., 10680, Атина, Гърция

Имейл: gospoort@kmoр.eu

Уебсайт: www.kmoр.gr

